

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 145

חקת תש"ע

"זאת חקת התורה" (יט ב)

על פסוק זה כותב בעל הטורים: "סמיך חקת התורה ל'בהרימכם את חלבו ממנו'. רמז לא נתנה התורה אלא לאוכלי המן".

קשה להבין, היכן הרמז? אבל כוונת בעל הטורים כך היא: בהרימכם את "חלבו". כלומר אם תחסר את המילה "חלבו" שהיא בגימטריה 46, מהמילה "ממנו", אז ישאר "מן". וזה רמז שלא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן.

ממנו = 136

חלבו = 46

מן = 96

(בשם ספר "ויקהל משה")

"זאת חקת התורה" (יט ב)

רש"י מסביר שחוק, זה דבר שהגויים מזלזלים ולועגים בבני ישראל כי אין בחוק שום טעם.

והנה, בפרשת ואתחנן על הפסוק "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" שואל המלבי"ם: הרי שם נאמר אשר ישמעון את כל החוקים האלה, יוצא שאדרבה, כשהגויים שומעים את החוקים שלנו זה מביא לנו כבוד, ואיך יפרנס רש"י את הפסוק הזה?

תירץ המלבי"ם על פי משל לאדם שעמד בכניסה לבית החולים, וכשהגיע אדם עם התקף לב אמר לו: אל תכנס, במקום זה תאכל סרדינים... ולשני שהגיע עם שבר ביד, אמר שלא צריך גבס, אלא רק לשים קליפות של תפוח אדמה, וזה כבר יהיה בסדר... הרי ברור שדברים אלה יעלו גיחוך על שפתי הנוכחים. אבל אם בסופו של דבר התברר שדברים אלו עזרו והעצות התבררו כנכונות ומועילות, הרי יגדל כבודו של היועץ עשרת מונים. כך מסביר המלבי"ם. כאשר הקב"ה ציוה אותנו את חוקים ואין בהם הסבר, ראו הגוים ולעגו. אבל ברבות הימים, כשרואים שחוקים אלו רוממו את עם ישראל וגידלו אותנו על כל העמים, אז אדרבה היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים.

"הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר ואם לא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא יטהר" (יט ב)

השל"ה הקדוש רומז בפסוק זה, שהתורה ניתנה לבני ישראל באלף השלישי (2448 לבריאת העולם) והמשיח וגן עדן יהיו באלף השביעי, כמו שכתוב "מזמור שיר ליום השבת ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

וזה רמז בפסוק שלפנינו. מי שיתחטא ביום השלישי – כלומר זה שיעמול בתורה ובמצוות שניתנו באלף השלישי – הוא יזכה להטהר גם ביום השביעי. כלומר, התורה עצמה תטהר אותו ויזכה לימות המשיח ולחיי העולם הבא. אבל אדם שלא יעמול בתורה שניתנה באלף השלישי, ממילא לא יטהר באלף השביעי.

"כל הנוגע במת בנפש האדם אשר ימות" (יט ג)

בספר "מהר"ם סופר" כותב הרב משה ב"ר יעקב שלום סופר זצ"ל, לבאר מדוע כתבה התורה "האדם אשר ימות", הלא כבר כתוב לפני כן "כל הנוגע במת". אלא, יש לומר על פי הגמרא במסכת כתובות דף קג ע"א, כשמת רבי בטלה קדושה, וכתבו התוספות שהרב ר' חיים הכהן היה אומר: אלמלא הייתי כשנפטר רבינו תם, הייתי מטמא לו מפני שמה שכתוב בגמרא בטלה קדושה הכוונה קדושת הכהונה.

לפי זה יובן שרק למתים שבאמת מתים – להם אסור להטמא, אבל מה דין צדיק, שגם במותו קרוי חי? לו, אומר ר' חיים כהן, הייתי נטמא. וזה מה שמדגישה התורה "כל הנוגע במת" אבל באיזה מת? "בנפש אדם אשר ימות".

"ולקח אזוב" (יט יח)

על מילים אלו יש את הטעם קדמא ואזלא.

מבאר ר' עקיבא ליבר זצ"ל בספרו "מאמר קדישין": אזוב רומז לענוה, וכאן בא הפסוק לרמוז לנו איך מגיע אדם לידי מידת הענוה, על זה בא הפסוק ואומר קדמא

ואזלא, יזכור מאין בא ולאן הוא הולך. על ידי זה יגיע למידה של אזוב – ענוה.

"ויך את הסלע פעמים" (כ יא)

בספר "צל העדה" מביא בשם ר' לייב פיין זצ"ל אב"ד סלונים: במסכת מגילה דף יח אומרת הגמרא: אמרו במערבא; מילה בסלע – משתוקא בתרי. כלומר, לדבר, זה שווה סלע, ולשתוק שווה שניים.

אך יש בזה גם רמז למה שקרה אצלנו בפרשה. כי משה רבינו הצטווה לדבר אל הסלע, אבל כיון שלא דיבר אלא היכה, היה צריך להכות פעמיים. וזה מה שאמרו במערבא: מילה בסלע – היה צריך לדבר אל הסלע. משתוקא בתרי – אבל משום ששתק היה צריך להכות פעמיים.

ובזה יש לפרש מה שכתוב בקהלת פרק ז' "טוב ללכת אל בית האבל מלכת אל בית המשתה". ואומרת הגמרא במסכת ברכות דף ו'. אמר רב פפא אגרא דבית טמיא (השכר בבית האבל) שתיקתא. אמר רב אשי אגרא דבי הילולא מילי (לשמח את החתן בדברים). ואמרו במערבא שמילה בסלע והשתיקה שווה שניים, ולכן טוב ללכת אל בית האבל מלכת אל בית משתה.

"וימת אהרן שם" (כ כב)

בספר "על התורה" כותב הרב מרדכי הכהן זצ"ל: המות – היה אומר רבי מנדלי מקוצק – אינו ולא כלום, משל לאדם העובר מדירה לדירה, אלא שהפיקח בוחר לו דירה יותר נאה מן הראשונה. זה שנאמר "ויפשט משה את אהרן את בגדיו... וימת אהרן שם". שלא היתה אצל אהרן המיתה אלא כמין פשיטת בגדים בלבד.

בשעת מיתתו נכנסו תלמידיו אצל רבי שמחה בונם מפשיסחא, ראה שהם מתאמצים בתפילה שלא ימות. אמר להם, בני, כל ימי חיי למדתי איך למות, עכשיו שהגיעה שעת להפטר מן העולם, אנא אל תבלבלו לי כוונתי.

"ונפשנו קצה בלחם הקלוקל" (כא ה)

הרב משה לייב שחור זצ"ל כותב בספרו "אבני שהם": לחם קלוקל פרושו שבא להם בקלות, בלי טורח ויגיעה. ומדוע זה כל כך נורא? כבר בפרשת בראשית כתוב שאדם הראשון אכל מעץ הדעת, ומבארים מדוע היה כל כך תאב אדם הראשון לאכול מעץ זה, הרי זה היה בסך הכל חיטה, אז מה התאוה הכל כך גדולה אליו? אלא לפי שיש לעמול הרבה ולגעת כמה יגיעות עד שמכניס את החיטה לפיו, וזה טבע טבוע באדם שאינו אוהב לאכול לחם חסד. ומה שעמל עליו ביותר – חביב עליו ביותר. וזה מה שהתלוננו כאן בני ישראל על המן, שבא להם בקלות, וממילא ניטל ממנו טעם האכילה עד שנפשם קצה בו. ובאמת רצה הקב"ה שלא יצטרכו לעמול על מזונם כדי שיהא ליבם פנוי לעבודתו ולהתעלות מעלה מעלה, לכן היכה להם צור במדבר ויזובו מים ונחלים ישטופו וגם לחם נתן להם והכין שאר לעמו.

"אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה" (כא וז)

המשנה במסכת כתובות אומרת שעשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואחד מהם זה פי הבאר. ועל זה כתב רבינו עובדיה מברטנורא: ויש אומרים שפתחה פיה ואמרה שירה שנאמר "עלי באר ענו לה".

"ויכהו ישראל לפי חרב" (כא כד)

ידידי, הרב ירון הלברטל, שלח לי בשם הרב ברויער מארה"ב, שכדי שעם ישראל ינצחו במלחמה הם צריכים את "הקול קול יעקב", כי בלי תפילה ותורה לא יתכן שעם ישראל ינצח במלחמה, וזו הכוונה "לפי חרב". שהפה הוא זה שגורם לחרב שתצלית. אך אם כך צריך ביאור, איך זה שבפרשת מטות, כשבני ישראל הרגו את בלעם, שם כתוב בפרק לד פסוק ח', "ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב" לאן נעלם הפה? אלא, הסביר הרב ברויער שליט"א שכיון שבלעם החליף את אומנותו ובא להלחם עם ישראל בפיו, כך ישראל לקחו את כלי אומנותו והרגו אותו בחרב.

